

Homilie op het Hoogfeest van Sint Willibrord, Sint Pieter,
Nederlandse Dag, 7 november 2000

Pelgrim voor de Heer

Als pelgrims zijn wij naar Rome gekomen en vieren nu samen de Eucharistie aan het begin van de Nederlandse Dag in dit Jubeljaar. Op onze reis naar hier is Sint Willibrord ons voorgedaan. Vandaag vieren wij zijn gedachtenis. En bij onze gedachtenis spoort de schrijver van de Hebreënbrief ons aan: "Gedenkt uw leiders, die u het eerst het woord van God verkondigd hebben. Haalt u weer hun leven en de afloop van hun leven voor de geest; neemt een voorbeeld aan hun geloof." Sint Willibrord: groot voorganger voor ons in geloof en voorbeeld in verkondiging en getuigenis. Zo willen wij hem op dit moment gedenken.

Broeders en zusters, van Sint Willibrord zijn geen boeken of geschriften bekend. Het enige dat wij schriftelijk van hem overgeleverd kregen, is een aantekening van hem in de kantlijn van een kalender. Daar schrijft hij – bijna aan het eind van zijn leven gekomen: "In de naam van de Heer kwam Clemens Willibrordus in het jaar 690 na de menswording van Christus over zee naar Francië en in Gods naam werd hij in het jaar 695 na de menswording van de Heer, ofschoon onwaardig, te Rome tot bisschop gewijd door de apostolische man heer Sergius, de paus. En nu beleeft hij in Gods naam het jaar 728 na de menswording van onze Heer Jezus Christus, in Gods naam gelukkig." Hier is Sint Willibrord zelf aan het woord.

In al zijn korthed is deze tekst voor ons een kostbaar gegeven, dat precies het hart raakt van dit bijzondere Jubileumjaar. Tot driemaal toe noemt hij: "de menswording van onze Heer Jezus Christus". Daarmee geeft hij de kern van de Blijde Boodschap van het

evangelie aan: God komt ons nabij in de menswording van Jezus Christus, God met ons. God wordt solidair met ons mensen en bewerkt verlossing uit de macht van zonde en dood, door het lijden, de kruisdood en de verrijzenis van zijn Zoon, Jezus Christus.

Deze Blijde Boodschap zette Willibrord op weg naar onze streken en droeg hem gedurende geheel zijn avontuurlijk leven. Met zijn gezellen getuigde hij van het grenzeloze mysterie van God dat voor ons mensen gezicht heeft gekregen in Jezus Christus.

Dit geloof had hij

- ontvangen,
- heeft hem op weg gezet,
- én drong hem ertoe het te verkondigen en ervan te getuigen.

Deze drie: ontvangen, op weg gaan, verkondigen/getuigen horen onverbreekelijk bijeen.

Om ervan te kunnen getuigen en op weg te kunnen gaan moeten we het geloof ontvangen hebben.

Bij het woord 'ontvangen' denken wij terecht aan het ontvangen van een geschenk, een gave. Wanneer het nu om het geloof gaat, dan gaat het om een heel bijzondere gave, die ons om niet geschonken wordt: dan gaat het om een genade. Maar geloof wordt alleen als een gave ervaren als er openheid, als er ontvankelijkheid voor is. En wellicht moeten wij tot de erkenning komen dat het ons moderne mensen juist daaraan teveel ontbreekt. Ik denk hier aan een getuigenis tijdens het grote congres van de 'evangelicals' te Amsterdam begin augustus. In dat getuigenis werd opgemerkt dat men in Nederland zo verzadigd is, dat er eigenlijk geen behoefte of vraag meer lijkt te bestaan. Het zou wel eens kunnen zijn dat Sint Willibrord het met de verkondiging van het evangelie in zijn tijd in zekere zin gemakkelijker had. Want hij kwam onder mensen, voor wie de religieuze dimensie en behoefte als regel een normaal iets was, ook al werd ze dan op een heidense wijze ingevuld.

En daarom, broeders en zusters, doen wij er goed aan om hier bij de graven van de apostelen Petrus en Paulus te bidden dat wij ons hart weer meer leren openen voor de wereld van God en Zijn openbaring in Christus, ja dat wij weer meer ontvankelijk worden voor het geloof juist als onverdiende gave.

Ontvankelijkheid heeft iets te maken met gevoeligheid voor het mysterie, voor de geheimvolle werkelijkheid waarin wij leven. Alleen op die golflengte kan het geloof worden verstaan. En dat is een heel andere golflengte dan die van de mathematische logica, van berekening, van macht, bezit en vermaak.

Alleen op de golflengte van het mysterie, van datgene wat ons beperkte verstand overstijgt, kunnen wij ook begrijpen waarom geloven een goddelijke deugd wordt genoemd. Dat is niet alleen omdat het op

God gericht is, maar ook omdat het alleen door Hem gewekt en gegeven wordt aan wie daarom bidden. Alleen de heilige Geest is in staat om ons te doen inzien dat het geloof veel meer is dan het aanvaarden van een aantal waarheden. Ja, het is in levensgemeenschap mogen treden met God zelf, een zich aan Hem toevertrouwen, waardoor heel de verstaanshorizont van ons menselijk bestaan verruimd wordt vanuit het besef van Gods eeuwigdurende liefde.

Wie geloof en geloven zegt, zegt niet alleen mysterie. Wie geloof en geloven zegt, brengt daarmee ook tot uitdrukking 'in vertrouwen de levensweg gaan'.

Het woord 'geloven' geeft het al aan. Het Latijnse 'credere' heeft, zoals het Griekse 'pisteuein', iets van 'krediet geven', vertrouwen geven aan, zich verlaten op. Dit godsvertrouwen kenmerkt Willibrord en zijn gezellen. Zij verlieten huis en haard, familie en vrienden, het vertrouwde en beschermde milieu van hun klooster, om als vreemdeling rond te trekken en te getuigen.

Zij deden dat en konden dat doen in het besef dat wij allen uiteindelijk vreemdelingen zijn op aarde. *Peregrinus*, het Latijnse woord waarvan ons 'pelgrim' is afgeleid, betekent juist vreemdeling. Geen burgers van deze wereld, maar reizigers, op weg naar de hemelse Stad van God. De gehele geschiedenis is in de joods-christelijke traditie eigenlijk één groot reisverhaal dat in het paradijs begint en daar ook eindigt. En het is vol van de reisverhalen: Abraham, Mozes, de profeten, Jezus' reis naar Jeruzalem, de apostelreizen enzovoort.

Mensen van de weg, zo werden christenen wel genoemd. 'Weg' staat hier voor levensweg zoals die ons door Jezus van Nazaret is voorgedaan, Jezus die gezegd heeft: ik ben de weg.

Willibrord, groot pelgrim voor de Heer, spreekt in zijn notities niet alleen tot drie-maal toe over de menswording van God in Jezus Christus, ook herhaalt hij enige malen: 'in Gods naam'. Dit betekent niet zoiets als 'God zegene de greep' of een lukraak en blind vertrouwen. Ook zou het een groot misverstand zijn te menen dat Willibrord over een goddelijke vrijbrief denkt te beschikken of dat hij aanspraak meent te kunnen maken op een bepaalde politieke macht.

Neen, met dit 'in Gods naam' stelt hij heel zijn avontuurlijk leven als pelgrim in het teken van Gods naam, van zijn Heer Jezus Christus. In dit geloof bestond zijn levensverzekering: Hij die hem geroepen had, droeg hem. Dit horen we ook terug in het evangelie van vandaag wanneer wij Jezus horen zeggen: "Mij is alle macht gegeven in de hemel en op aarde." En: "Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld."

In vertrouwd geloof mogen ook wij onze weg gaan en worden ook wij gezonden om te verkondigen en getuigenis af te leggen. De viering van het Jubeljaar moge ons hier-toe een nieuwe stimulans geven.

De uitnodiging en uitdaging onze missie op ons te nemen geldt voor ieder van ons, voor elke gedoopte, afzonderlijk en in gemeenschap met Kerk van de Heer die ons verbindt. In onze dagen, nu geloof en kerke-lijkheid niet langer ingebed zijn in een katholieke subcultuur, is bezieling voor ons meer dan nodig. Daarvoor is van groot belang dat er media – middelen – zijn die helpen om datgene wat katholieken bindt en bezielt, te herkennen en ter sprake te brengen. Uiteraard wil dit geen pleidooi zijn voor herverkaveling of eenkennigheid, maar wel is het opgave wegen te vinden om opnieuw als gelovige en gemeenschap van gelovigen vitale partner te zijn voor Chris-

tus en Zijn oecumene.

Wanneer wij, indachtig de heilige Willibrord, vooral de aandacht vestigen op de missioneringsopdracht die wij allen hebben, betekent dit geen afleidingsmanoeuvre voor binnenkerkelijke kwesties. Alleen, de missietaak zoals Willibrord die op zich heeft genomen, betreft het fundament als zodanig van onze gelovige pelgrimsreis door het leven hier op aarde. Het evangelie laten doordringen in de harten van de mensen, het vlees en bloed laten worden in het concrete leven van mensen. Daar ligt onze primaire missieopdracht, opdat ook via ons Gods betrokkenheid op mensen zichtbaar en voelbaar wordt.

In de achter ons liggende periode, met name vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw tot de jaren zestig van de vorige eeuw, kwam in Nederland een indrukwekkende missionaire geest tot ontwikkeling. Duizenden mannen en vrouwen zijn uitgetrokken om in woord en daad te getuigen van Christus en Zijn evangelie. Een christendom met-terdaad.

Deze ontwikkeling is in een crisis geko- men; een crisis die nog voortduurt, hoewel hier en daar tekenen van nieuw elan te bespeuren zijn, hoe bescheiden en schuchter ook.

Broeders en zusters, met vreugde en in ver- trouwen mogen wij bedenken dat wij in onze missionaire opdracht niet alleen staan. Op de eerste plaats is er Jezus' belofte dat Hij met ons is, maar bovendien: wij delen deze taak met andere christenen en in ver- bondenheid met de wereldkerk. Ook hierin heeft Willibrord voor ons betekenis. Het evangelie verkondigen is opgave van de Kerk die universeel is, die grenzen tussen landen en volkeren principieel overstijgt en doorbreekt. Daarom reisde Willibrord, een- maal in de Lage Landen aangekomen, spoe-

dig af naar Rome, naar hier: om uitdrukking te geven aan zijn verbondenheid met de opvolger van Petrus en de universele Kerk, aan zijn verlangen naar de universele liefdesband van de wereldkerk, die alle particuliere belangen overstijgt, en hierin ook waarachtig oecumenisch is.

In de evangelielezing hoorden we: “Gaat dus en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en heilige Geest en leert hun te onderhouden alles wat ik u bevolen heb.”

Als we deze woorden op ons toelaten en overwegen, stellen ze ons voor lastige vragen, daarvan zijn wij Nederlandse katholieken ons bewust. Maar we realiseren ons ook dat er fundamenten zijn, waarop we kunnen en mogen voortbouwen:

- het fundament van de gevoeligheid voor het mysteriekarakter van het leven,
- het fundament van het geloof als gave aan eenieder die erom bidt, om in levensgemeenschap te treden met God de Heer,
- het fundament van het basisvertrouwen van de pelgrim.

Moge het ons gegeven zijn dat ook wij 2000 jaar ‘*na de menswording van onze Heer Jezus Christus*’ opnieuw en voluit missionair worden, zoals Willibrord, moedig en vasthoudend, vervuld van diep godsgeloof en godsvertrouwen, ‘*in nomine Dei feliciter*’, in Gods naam gelukkig. Dat het zo mag zijn, dat vragen wij door Jezus Christus gisteren – vandaag – altijd, onze Heer tot in eeuwigheid. Amen.

ADRIANUS KARDINAAL SIMONIS